

Verlag Zeelandusdebat over duurzame energie gehouden op vrijdag 1 juni 2012 in het Ledeltheater in Oostburg

Opening

Gespreksleider Piet Hamelink heet de 35 bezoekers van harte welkom en de leden van het panel in het bijzonder. Het panel bestaat uit Annemieke Stallaert van de afdeling public affairs van Delta N.V., de directeur van coöperatie Zeeuwind Trees Janssens en Ad de Koster van de actiegroep Hoofdplaat Tegenwind.

Delta N.V. en duurzame energie

*Annemieke
Stallaert*

Annemieke Stallaert geeft een presentatie over de diverse duurzame elektriciteitsopwekkingmethoden van Delta N.V. en windenergie in het bijzonder. Eén van de doelen die Delta N.V. en de andere Europese energiebedrijven zichzelf hebben gesteld is om in 2050 **CO2-neutraal** te gaan produceren. Duurzame energie opwekken moet echter wel op een betrouwbare en betaalbare manier gebeuren. De leveringszekerheid en de prijs zijn voor de consumenten van groot belang. Welke echte duurzame energie levert het bedrijf? Annemieke Stallaert: "Delta N.V. heeft op diverse plaatsen windturbines staan, houdt zich bezig met zonne-energie en verstoekt biomassa, maar dat is twee keer zo duur als steenkool. Daarnaast wordt een getijdencentrale in de Brouwersdam onderzocht. Dit is een zeer kostbaar project waarbij samenwerking met overheden noodzakelijk is."

“Duurzaam moet betrouwbaar en betaalbaar”

Op veel opwekkingstechnieken zit weinig tot geen winstmarge. Dankzij de **Subsidieregeling Duurzame Energie** (SDE) is het mogelijk om een duurzame methode als windenergie op te tuigen. Vergeleken met fossiele energieopwekking kost windenergie op land bijna twee keer zoveel en op zee drie keer zoveel. Windturbines op zee nemen toe. Een grote onzekerheidsfactor is het subsidiebeleid: Is dat er straks nog?

Annemieke Stallaert: “Voorlopig is conventionele energieopwekking nog noodzakelijk om de momenten dat de zon niet schijnt en de wind onvoldoende sterk in kracht is te overbruggen. Delta N.V. zet hier haar gascentrale voor in. Een gascentrale kan namelijk snel bijspringen bij extra vraag.”

Leve de wind

Trees Janssens

De coöperatie **Zeeuwind** bestaat al 25 jaar en behoort tot de eerste en grootste windenergiecoöperaties van Nederland. Zeeuwind telt 1500 leden. Trees Janssens: “Zeeuwind heeft in Zeeland 35 windturbines staan in kleine zogenaamde windparken met tussen de 1 en 4 molens per park. Momenteel zijn wij bezig om samen met **Deltawind** een park bij de Krammersluizen te realiseren.”

Zeeuwind gaat ook investeren in zonne-energie. De zonnepanelen zijn inmiddels goedkoper geworden en zonne-energie kan op kleine schaal worden toegepast. Osmose, aardwarmte en getijdenenergie worden ook onderzocht door Zeeuwind. Waar loopt Zeeuwind bij de plaatsing van windturbines tegenaan? Trees Janssens: “Er zijn in Zeeland beperkte concentratiegebieden voor windenergie. Daarnaast hebben we met veel partijen te maken waardoor het veel tijd kost voordat er een molen kan worden gebouwd.”

“Zeeuwind gaat voor meer (dan) windenergie”

Windenergie behoeft subsidie. Het principe van ‘de vervuiler betaald’ is volgens Zeeuwind decennia lang niet doorgevoerd voor conventionele energieopwekking middels het verstoken van fossiele brandstoffen. Subsidie voor windenergie is een investering in de toekomst. De hoeveelheden fossiele brandstoffen zijn namelijk eindig.

Tegenwind

Ad de Koster

De actiegroep Hoofdplaat Tegenwind laat al jaren van zich horen. Ad de Koster: “Wij zijn niet tegen windenergie, maar wij zien windturbines op het land als ongewenst. Geluidsoverlast, slagschaduw, horizonvervuiling, enzovoorts vormen een bedreiging voor het toerisme en het aantrekken van nieuwe bewoners in deze krimpregio.”

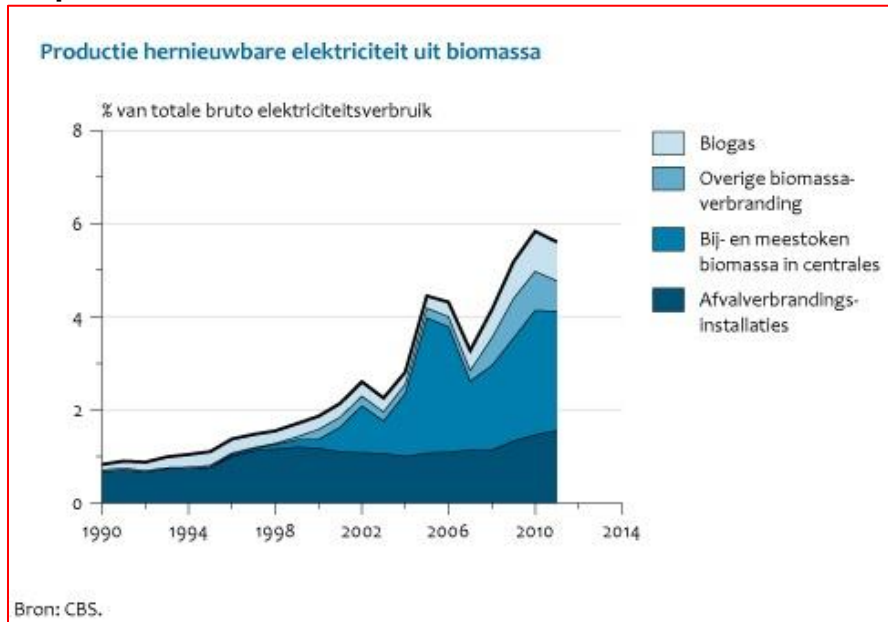
Vanaf 2005 is de gemeente Sluis van plan windturbines toe te staan binnen de gemeentegrenzen. De visie van de gemeente was volgens Ad de Koster te eenzijdig op windenergie gericht. Ad de Koster: “Betrek zonne-energie erbij. Saneer met overheidsgeld de asbestdaken van schuren, werkplaatsen en andere gebouwen en laat de eigenaren er als tegenprestatie zonnepanelen voor terug plaatsen.”

“Voor windenergie, tegen molens op land”

De Euregiotuinen in Oostburg kunnen volgens Ad de Koster gebruikt worden om voor de mensen inzichtelijk te maken welke vormen van duurzame energieopwekking

er zijn en welke besparingstechnieken in woningen kunnen worden toegepast. Ad de Koster: “Plaats zonneboilers op het dak het gebouw en laat er een vaatwasser op draaien. Vang regenwater op en spoel er de toiletgroep mee door. Dan zien de mensen het in de praktijk.”

De panelleden over en weer

Ad de Koster vraagt aan Annemieke Stallaert: “Is biomassa nu echt zo duur?”
Annemieke Stallaert: “De biomassacentrale [BMC Moerdijk](#)¹ is indertijd mede mogelijk gemaakt door subsidies. Door deze subsidie is het mogelijk om nu quitte te draaien.”

Vanuit het publiek komt de vraag wat te doen wanneer de [MEP-subsidie](#)² afloopt. De MEP-regeling loopt volgens Annemieke Stallaert in 2018 af. De MEP-subsidie is vooral naar de bouw van de centrale gegaan. Het rendement zal in de toekomst mogelijk lager worden en dat komt vooral door de transportkosten van de mest.

Anton van Haperen: “Kunnen bijvoorbeeld de rollen maaisel die Rijkswaterstaat onderhoudt na het maaien langs de wegen niet als biomassa worden verstoofd of vergist?”

“Koken op gas uit vergiste biomassa”

Jan Maas

Jan Maas van Delta N.V.: “Nu stoken wij [houtpellets](#) mee in de kolencentrale in Vlissingen-Oost. Hetgeen we mee stoken moet droog zijn en de rollen maaisel zijn vaak veel te vochtig. Vochtige biomassa kan wel tot biogas worden vergist. Dit biogas kan dan weer worden geleverd aan het regulier gasnet.”

Annemieke Stallaert: “Regelgeving speelt hier ook een rol bij. Maaisel van langs de snelweg valt namelijk onder de categorie afval en mag niet zomaar vervoerd laat staan verstoofd worden.”

¹ Bij BMC Moerdijk wordt mest afkomstig uit de pluimveesector verstoofd.

² Milieukwaliteit van de Elektriciteitsproductie.

Annemieke Stallaert vraagt aan Trees Janssens: “Zeeuwind en Delta N.V. werken veel samen. Delta N.V. moet de klok rond elektriciteit leveren aan haar afnemers. Hoe ziet Zeeuwind de back-up geregeld wanneer de zon en wind niet of onvoldoende respectievelijk schijnt en waait? Is het subsidiëren van duurzame energie in de toekomst nog haalbaar?”

Trees Janssens: “Naast wind- en zonne-energie moet ook worden geïnvesteerd in osmose, aardwarmte en getijdenenergie. Die vormen kunnen de momenten van onvoldoende elektriciteitsproductie door windturbines en zonnepanelen opvangen.” De subsidie voor duurzame energie blijft volgens haar nodig en is ook te verantwoorden. Het is een investering in de toekomst en is gerechtvaardigd als compensatie voor schade die het verstoken van fossiele brandstof heeft opgeleverd.

Opmerkingen en vragen uit en discussie met de zaal

François Babijn: “Het is goed dat Zeeuwind zich inzet voor wind- en zonne-energie, maar Zeeuwind moet de mensen niet bang maken met het beeld dat er straks geen elektriciteit meer geleverd zal worden.”

Ruud Muste: “Waarom lukt het de Duitsers wel om zonne-energie grootschalig van de grond te krijgen? We kunnen middels zonne-energie ook waterstof produceren die 's nachts dan weer gebruikt kan worden om elektriciteit op te wekken.”

Vanuit de zaal wordt Delta N.V. ook bangmakerij verweten. Het bedrijf moet aangespoord worden om te innoveren en voorop te willen lopen op het terrein van duurzame energieopwekking. Annemieke Stallaert: “Delta N.V. doet niet aan bangmakerij. Het bedrijf heeft altijd veel geïnvesteerd in duurzame energie. Van biodiesel tot aan het fabriceren van zonnecellen aan toe. De publieke aandeelhouders van Delta N.V. roepen daar ook toe op.”

Vanuit de zaal doet iemand verhaal over het feit dat hij al in 1978 een zonneboiler had. Hij is van mening dat zonne-energie zich inmiddels voldoende bewezen heeft, breed geaccepteerd wordt door de mensen en de kosten sterk verlaagd zijn. Zeeuwind hoeft zich volgens hem niet op dit vlak te begeven. Het bedrijfsleven kan hier goed een boterham aan verdienen. Laat Delta N.V. het voortouw nemen in het ontwikkelen van betere opslag van elektriciteit.

Henk Leunk: “Is er momenteel niet sprake van een overproductie van elektriciteit in Europa?”

Annemieke Stallaert: “Nu is er een overproductie, maar veel centrales staan op het punt gesloten te worden.”

Ad de Koster: “Waarom geen windturbines op zee? Dat is een prima alternatieve locatie voor de molens op land.”

Trees Janssens: “De sentimenten tegen windmolens op zee zijn dezelfde als die tegen de molens op het land. Daarbij komt dat windturbines voor op zee duur zijn in plaatsing.”

Annemieke Stallaert: “Ook op zee zijn er fysieke

bependingen zoals wandelende zandbanken, scheepvaartroutes, milieueffecten onder en boven de waterlijn, enzovoorts.”

Piet Hamelink: “Is de actiegroep Tegenwind ook tegen plaatsing van windturbines wanneer dit met instemming van de agrariërs gebeurt en dezen er aan kunnen verdienen?”

Ad de Koster: “Wij zijn en blijven principieel tegen windturbines op het land.”

François Babijn: “Zijn de mensen niet sowieso tegen windenergie omdat het veel subsidie kost? Ik zie meer toekomst in het rendabel exploiteren van aardwarmte.”

Trees Janssens: “Wat kost het vernietigen van ons leefmilieu nu en in de toekomst? De zonne-energie is bezig met een inhaalslag. Op een gegeven moment zal de windenergie qua opgewekte hoeveelheid elektriciteit worden voorbijgestreefd door de zonnepanelen.”

“Zonne-energie streeft windenergie voorbij”

Annemieke Stallaert: “Ik geloof ook dat de zonne-energie door zal zetten, maar dan vooral kleinschalig. Particulieren betalen namelijk geen energiebelasting, maar de energiebedrijven wel. Daarbij komt dat wanneer alle Nederlandse daken worden bedekt met zonnepanelen er aan maximaal 7% van de totale vraag naar elektriciteit in ons land kan worden voldaan.”

Sluiting

Piet Hamelink resumeert de bijeenkomst en wijst op de opvallende eensgezindheid over de toekomstmogelijkheden van zonne-energie. Hij bedankt alle aanwezigen en de panelleden in het bijzonder voor hun komst en bijdragen aan de discussie.

Henk Leunk overhandigt de panelleden namens Zelandus een presentje en wijst allen op de volgende drie Zelandusdebatten over omgevingsbeleid op 21 en 25 juni en 23 augustus over respectievelijk [kansen voor verblijfsrecreatie](#), [landschap & open ruimte](#) en [ruimtelijke kwaliteit & leefbaarheid](#). Meer informatie over de onderwerpen, locaties en tijdstippen vindt u op de [website van de PvdA Zeeland](#).

Genoeg stof tot napraten en inspiratie voor het volgende Zelandusdebat.

